

Nya svenska diagnoskoder för bipolär sjukdom typ 2

Mikael Landén, professor, överläkare; registerhållare, nationella kvalitetsregistret Bipolär; sektionen för psykiatri och neurokemi, institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet; institutionen för medicinsk epidemiologi och biostatistik, Karolinska institutet
 ● mikael.landén@gu.se

Mattias Agestam, överläkare, Stockholms läns sjukvårdsområde; Beredningsgruppen för rapportering till Patientregistret; Nätverket för styrning och ledning av psykiatri

Alina Karanti, med dr, vårdenhetsöverläkare, bipolär-mottagning, Verksamhet psykiatri affektiva, Sahlgrenska universitetssjukhuset; sektionen för psykiatri och neurokemi, institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet

Kristina Lindwall Sundel, specialistläkare i psykiatri; styrelsemedlem, Svenska sällskapet för bipolär sjukdom; styrgruppsmedlem, nationella kvalitetsregistret Bipolär

Personer med bipolär sjukdom drabbas av återkommande kraftiga förskjutningar i stämningsläge och aktivitetsnivå. Perioder med sänkt stämningsläge (depression) varvas med perioder med förhöjt stämningsläge (mani eller hypomani). Dessemellan har patienterna perioder med neutralt stämningsläge som kallas eutympi. Sjukdomen debuterar i ung vuxen ålder, är i princip livslång och förekommer hos omkring 1,5 procent av befolkningen (beroende på definition).

Bipolära syndrom delas upp i typ 1, typ 2 och andra specificerade eller ospecificerade tillstånd. Vid bipolär sjukdom typ 1 har patienten drabbats av minst en manisk episod. En manisk episod utgör en avgränsad period med påtagligt förhöjt stämningsläge och ökad energi. Sömnbehovet är kraftigt minskat, och ibland slutar patienten helt att sova. Tillståndet är ofta präglad av en grandios självkänsla som kan leda till psykotiska föreställningar om ens egen betydelse och storhet. Funktionsnivån är mycket nedsatt, och som regel krävs heldygnsvård för att häva tillståndet. Vid bipolär sjukdom typ 2 har patienten aldrig haft en manisk episod, men har eller har haft en eller flera hypomana episoder. Symtomkriterierna för hypomani är desamma som för mani, med skillnaden att funktionsnivån inte är lika kraftigt nedsatt vid hypomani och ibland opåverkad. Men hypomani ska ändå vara tydligt observerbar av andra och utgöra en uppenbar förändring jämfört med hur personen vanligen fungerar. Om tillståndet kräver slutenvård eller om patienten uppvisar psykotiska symtom utesluter det hypomani och ska kallas mani. Båda undergrupperna har vanligen också återkommande depressioner.

Undergruppen bipolär sjukdom typ 2

Bipolär sjukdom typ 2 infördes 1994 i det amerikanska klassifikationssystemet DSM (Diagnostic and statistical manual of mental disorders) och är en etablerad undergrupp, även om det fortfarande debatteras huruvida typ 2 blott är en lindrigare grad av typ 1 [1] eller om det också finns kvalitativa skillnader [2]. Färskastudier ger dock stöd för att subgrupperna skiljer sig etiologiskt. Exempelvis fann en svensk familjestudie att risken för typ 1, men inte typ 2, korrelerar med den familjära risken för schizofreni [3]. På samma sätt fann en genetisk studie att typ 1 korrelerar starkare

FAKTA 1. Koder för bipolär sjukdom typ 2

Bipolär sjukdom typ 2 (minst en hypoman episod och en depressiv episod, men ingen manisk episod) kodas från och med 1 januari 2020 under F31.8A – F31.8F.

- F31.8A Bipolär sjukdom typ 2, hypoman episod
- F31.8B Bipolär sjukdom typ 2, lindrig eller medelsvår depressiv episod
- F31.8C Bipolär sjukdom typ 2, svår depressiv episod utan psykotiska symtom
- F31.8D Bipolär sjukdom typ 2, svår depressiv episod med psykotiska symtom
- F31.8E Bipolär sjukdom typ 2, blandad episod
- F31.8F Bipolär sjukdom typ 2 utan aktuella symtom

med schizofreni än typ 2 och att genetiska polymorfier förklarar en större del av variansen (SNP [enbaspolymorfi]-heritabilitet, h^2) för typ 1 än för typ 2 [4]. Nyligen fann en svensk studie baserad på det nationella kvalitetsregistret Bipolär att det finns kliniska skillnader mellan typ 1 och typ 2 som inte kan för-

»I nästa version, ICD-11, kommer bipolär sjukdom typ 2 att utgöra en egen kategori.«

klaras av de skilda diagnoskriterierna [5]; exempelvis uppvisar typ 2 mer samsjuklighet än typ 1.

Världshälsoorganisationen och svenska myndigheter använder ICD (International statistical classification of diseases and related health problems) för att klassificera sjukdomar. I den tionde versionen (ICD-10), som används i dag, finns inte bipolär sjukdom typ 2 som en egen kategori utan tillståndet kodas under F31.8 som även rymmer andra undergrupper av bipolär sjukdom. I ICD-10 finns heller ingen möjlighet att specificera det aktuella tillståndet för typ 2, till exempel om en patient med bipolär sjukdom typ 2 för närvarande är deprimerad. I nästa version, ICD-11, kommer bipolär sjukdom typ 2 att utgöra en egen kategori. Det blir också möjligt att specificera det aktuella tillståndet. Det finns dock ännu ingen tidsplan för när ICD-11 förväntas vara införd i Sverige. Kvalitetsregistret Bipolär och Svenska sällskapet för bipolär sjukdom har sett ett behov av att kunna diagnoskoda bi-

HUVUDBUDSKAP

- Diagnoskodningen av bipolär sjukdom typ 2 i den internationella sjukdomsklassifikationen ICD-10 är oklar.
- Den svenska versionen ICD-10-SE har från och med 1 januari 2020 fördjupningskoder för F31.8 som ska användas för bipolär sjukdom typ 2.

polär sjukdom typ 2 och aktuell symtombild, och tog därför initiativ till att i ICD-10-SE införa de subkategorier till F31.8 som nu finns tillgängliga.

Från och med 1 januari 2020 finns fördjupningskoder för F31.8 som ska användas för att koda bipolär sjukdom typ 2 (Fakta 1). De avslutande bokstavskoderna A-F anger patientens aktuella episod, som kan vara depression, hypomani, blandad episod eller besvärsfri. Nedan ges tre exempel.

Bipolär sjukdom typ 2 med aktuell medelsvår depression.

En person som tidigare haft flera depressiva och hypomana episoder insjuknar i en medelsvår depression. Livstidsdiagnosen är bipolär sjukdom typ 2. Den aktuella episoden är medelsvår depression. Tillståndet klassificeras som F31.8B - bipolär sjukdom typ 2, lindrig eller medelsvår depressiv episod.

Bipolär sjukdom typ 2 med aktuell hypomani. En person som tidigare haft flera depressiva episoder insjuknar i en hypoman episod. Livstidsdiagnosen är bipolär

sjukdom typ 2. Den aktuella episoden är hypomani. Tillståndet klassificeras som F31.8A - bipolär sjukdom typ 2, hypoman episod.

Bipolär sjukdom typ 2 utan aktuella besvär (i remission).

En person med flera tidigare depressiva och hypomana episoder kommer på årskontroll. Personen mår bra och har inga aktuella affektiva symtom. Livstidsdiagnosen är bipolär sjukdom typ 2. Ingen aktuell episod (eutymi) föreligger. Tillståndet klassificeras som F31.8F - bipolär sjukdom typ 2 utan aktuella symtom.

En lathund för hur de nya diagnoskoderna för bipolär sjukdom ska användas finns tillsammans med fler exempel att hämta från kvalitetsregistret Bipolärs webbplats (bipolar.registercentrum.se) under »Stöd för vårdpersonal«.

● Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Mikael Landén har erhållit föreläsararvode från Lundbeck.

Citera som: *Läkartidningen. 2020;117:F3XI*

REFERENSER

1. Akiskal HS, Bourgeois ML, Angst J, et al. Re-evaluating the prevalence of and diagnostic composition within the broad clinical spectrum of bipolar disorders. <i>J Affect Disord.</i> 2000;59(Suppl 1):S5-30.	2. Paris J. The bipolar spectrum: a critical perspective. <i>Harv Rev Psychiatry.</i> 2009; 17(3):206-13.	3. Song J, Kuja-Halkola R, Sjölander A, et al. Specificity in etiology of subtypes of bipolar disorder: evidence from a Swedish population-based family study. <i>Biol Psychiatry.</i> 2018;84(11):810-6.	4. Charney AW, Ruderfer DM, Stahl EA, et al. Evidence for genetic heterogeneity between clinical subtypes of bipolar disorder. <i>Transl Psychiatry.</i> 2017;7(1):e993.	5. Karanti A, Kardell M, Joas E, et al. Characteristics of bipolar I and II disorder: a study of 8766 individuals. <i>Bipolar Disord.</i> Epub 14 nov 2019. doi: 10.1111/bdi.12867.

SUMMARY

Sweden has introduced subcategories of bipolar disorder type 2

Bipolar disorder type 1 (BDI) and type 2 (BDII) are established subtypes included in the DSM-system. BDI is defined by one or more manic episodes usually accompanied by major depressive episodes. BDII is characterized by one or more episodes of major depression and at least one episode of hypomania. No manic episodes should have occurred in BDII. These two subtypes of bipolar disorder are recognized in the upcoming 11th version of the International Classification of Disorders (ICD-11). However, it is not possible to classify BDII according to present mood status in the ICD-10 version, which is currently used to classify disorders worldwide. Sweden has therefore introduced four-character subcategories (A-F) to the F31.8 code used in ICD-10. These subcategories correspond to how specific episodes are coded in BDI. For example, F31.8A denotes current hypomanic episode in BDII, F31.8B denotes BDII with current depression of mild or moderate severity, and F31.8F denotes BDII currently in remission. These BDII subcategories were introduced in the Swedish healthcare system on January 1, 2020.